

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Izjava.

Midva Anton Žlogar in Karol Supin izrecno preklicujeta v članku „Pod svobodnim solncem“, natisnjem v „Dolenjskih Novicah“ z dne 25. febr. 1912 št. 4., proti županu Karolu Rosmannu izrečene obdolžitve s pristavkom, da sva bila pri tem poprej v dobri veri, zanašajoča se na poročila od strani g. profesorja Maksa Severja in drugih, katera pa ne odgovarjajo resnici.

Dostavek. Z ozirom na zgornjo izjavo podpisano uredništvo preklicuje tudi izraz „kimovci“ v članku „Pod svobodnim solncem“, ker ne odgovarja dejstvu. Uredništvo „Dol. Novic.“

Evharistični svetovni shod na Dunaju.

Kdor obišče kapiteljsko cerkev v Novem Mestu, ogleda si v presbiteriju tudi umetna gotična okna, ki predočujejo zgodovinsko važne dogodke. Na evangelijski strani čita v prvem oknu: „Habsburgica“. Predstavlja oni znameniti čin začetnika naše cesarske rodbine, ko je grof Rudolf habsburški na lovu srečal duhovnika, ki je nesel bolniku sv. Popotnico. Pot ga pelje čez potok, ki je zaradi deževja ravno takrat silno narastel. Mašnik s sv. R. T. ni mogel naprej. Rudolf vidi zadrego, ponudi duhovnu svojega konja, ga prime za uzdo ter ga sam prepelje čez hudournik. Mašnik previdi bolnika ter hvaležno pripelje Rudolfu konja nazaj. A blagi grof reče: „Bog me varuj, da bi se kedaj več usedel na konja, ki je nosil N. G. J. K. In ako ga nočete imeti za lastni posel, obdržite ga za cerkveno službo!“ — L. 1273 so volili na Nemškem novega vladarja. Vsled priporočila nadškofa Moguncijskega bil je Rudolf izvoljen za rimsko-nemškega cesarja. — Na epistelski strani je naslikan eden njegovih potomcev cesar Maks I., ki je l. 1492 ustanovil in pozneje potrdil novomeški kapitelj. Maks je zašel na lovu ter se zgubil na „Martinovi peči“. V smrtni nevarnosti želi prejeti vsaj blagoslov s Najsvetejšim. Ta trenotek, ko se mu spolni želja, predočuje slika. — In če ogledovalec povzdigne oči na okno ob altarju, zapazi znani obraz sedanjega cesarja Franca Jožefa I. — Tu imaš tri važne prizore iz naše avstrijske zgodovine, ki se pa tudi lepo vjemajo s slavnostjo, kakršne avstrijska domovina v dobi svojih nad 600 let še ni doživela. Mislimo namreč evharistični kongres, ki se od 12. do 15. septembra vrši v naši cesarski prestolnici. Po vseh pripravah soditi, bo ta shod s svojo procesijo nekaj tako veličastnega, da bo pospešil ugled naše monarhije po vesoljnem svetu, čegar zastopnike ima te dni v svoji sredi. Naša država hoče pred vsem svetom s svojim vladarjem na čelu javno spoznati, da se klanja evharističnemu Kralju, katerega je bil tako lepo počastil njen začetnik Rudolf habsburški. — Poklic Avstrije in temelj njenega razvoja je — biti zaščitnica krščanstva. Njena zgodovina spričuje, da so bile to najsijajnije njene dobe, ko je celo z mečem branila svetinje katoliške cerkve. Moč in slava Avstrije je rastla ali padala, kakor se je ona zavzemala za katoliške ideale ali je nastavljala ušesa sirenskimi glasovom cerkvenih in njenih nasprotnikov — osobito v zadnjih vekih, ko se je framasonstvo bolj organiziralo in je svoje mreže razpreglo tudi po naši državi. Le tako so nam umljivi posamni pojavi, ki so bili in so še naperjeni proti delovanju in uplivu katoliške cerkve v Avstriji. To nam dokazuje posebno doba vladajočega liberalizma v naši državi, ki je zasekal marsikatero rano na verskem, cerkvenem, šolskem in narodnogospodarskem polju.

Ni čuda, da se ves liberalni tabor obrača tudi proti evharističnemu shodu boječ se, da bo ta slavnost marsikaterega mlačnega katoličana vzdramila, mu odprla oči, kje je iskati posamniku, kje narodom sreče, zadovoljnosti, miru . . . Socijalistični listi so tudi pri tej priliki pokazali svoje kopito: neizmerno sovraštvo proti vsemu, kar je katoliško. Uprav bogoskrunsko pišejo o največji skrivnosti naše sv. vere. Nedavno je objavila „Deutsche soziale Rundschau“ mej drugim nastopno: „Da je evharistija (ali zakrament sv. R. T.) predmet čudežne vere, katera z ethos-om (nrvstvom) čistega krščanstva nima nič opraviti, ve vsakdo . . . Katoliška cerkev je simbolične obrede postavila nad nrvne nauke sv. evangelijev in je povzdignila k resničnosti, kar je Jezus v nekaterih prilikah mislil le pod podobami . . . A ni jej še bilo dovolj materijalizovanje simboličnega dejanja, katero je Jezus postavil kot vsakoletni spomin, moral se je čudež spreminjenja (transsubstanciacija) vsak dan ponavljati v maši in katoliška cerkev resno zahteva od svojih spoznavalcev vero v ta čudež, kakor da živijo s hostijo telo svojega Zveličarja. Nihče bi ne bil nad tako barbarično potvaro svojih naukov bolj začuden, nego Jezus sam . . . Tako postane slepilo življenska potreba, neistinitost vsakdanje opravilo, studenec javnega menenja se zastruplja in tako se na nevarni način pomnožuje visokot zločinstva in zmote. V primeri s tem so vsa druga zločinstva manjšega pomena“ . . . Kdor čita take izbruhe sovraštva zoper skrivnosti naše sv. vere, ni čuda! ako zgubi ta največji zaklad temprej, če se vpraša, kako da državno oblastvo sploh dopusti tako javno zaničevanje samega Božjega Zveličarja. — Nasproti pa vidimo, da v ogromni večini avstrijskih katoličanov vlada veliko navdušenje za ta shod, ki jim nudi priloznost, da javno spričajo živo vero v sv. R. T. pred zastopniki ne samo avstrijskih, ampak skoro vseh narodov na zemlji.

Tolikrat se piše o spravi avstrijskih narodov — a dela se vedno večji razdor, ko se na podlagi liberalnih zmotnih načel sporazum sploh doseči ne more. Treba se je postaviti na edinostrajno podlago resnice in pravice — ta pa izvira le od evharističnega Kralja.

O cesarju Karolu V. poroča povestnica, da je 15. oktobra 1555, ko se je odpovedal vladanju, stanovom obširnega cesarstva, ki so bili solznih očij priče njegove odpovedi, izrekel znamenite besede: „Zelo me žalosti, da vam pri svojem zadnjem „Z Bogom“ ne morem zapustiti miru“. A uprav tedaj je bila slava Habsburžanov v njegovih osebi dosegla svoj vrhunec; kajti bil je on vladar, v čegar kraljestvu solnce ni zašlo. Raztezalo se ni samo po Evropi, ampak tudi po novonajdeni Ameriki. Karol je zahrepenel po miru za-se in za svoje državljane. Našel ga je v tistem samostanu s pogledom na tistega Kralja, v čegar kraljestvu solnce v istini nikdar ne zajde; Kralja, ki je rekel: „Moje kraljestvo ni od tega sveta.“ Že zato ni od tega sveta, če se razteza nad ta vidni svet, ker tudi nima konca. V tem duhovnem kraljestvu vlada evharistični Kralj tukaj na zemlji zbirajoč svoje vernike okrog tabernakelj-novega prestola, tamkaj v nebesih pa plačujoč svoje zveste spoznavalce okrog večnega prestola troedinega Boga.

Živa zavest te resnice prinese posamnikom in narodom avstrijskim, ki so te dneve vsaj v duhu zbrani na cesarskem Dunaju, zeleno palmo sladkega miru.

In narod slovenski, ki je med drugimi avstrijskimi narodi častno zastopan, bo z njimi vred obljubil zvestobo s svetopisemskimi besedami: „Kralju vekov neumrljivemu in nevidljivemu, samemu Bogu čast in slava na vekomaj“, vedoč, da se bo tudi on znašel pri zadnjem mednarodnem kongresu, ko bo večni Kralj vse človeštvo zbral pred svojim prestolom ter vsakemu dal po njegovem zasluženju.

Zato pa „pridite, molimo Kristusa Kralja!“

Gospodarstvo.

K jesenski setvi.

Letos je pri nas žito v obče slabše obrodilo kakor druga leta. Poleglo je bilo, razun tega je bilo pa tudi polno plevela. Mestoma je bilo med pšenico polno grašice, drugod pa ljulike. Vse to je vzrok, da je zrnje bolj slabo in da je dosti plevelnega zrnja vmes. V takih letih je posebno važno, da skrbimo za dobro seme. Letos ne smemo jemati semena kar s kupa kakor navadno delamo, ampak seme je treba skrbno pripraviti, skrbno očistiti in skrbno odbrati.

Pred vsem je važno, da se očisti od plevela, od grašice in ljulike. Kdor seje plevel, žanje plevel! Ni nam treba govoriti o škodljivosti plevela, saj imamo letos dosti slabe izkušnje z njim. Zato je pa naša dolžnost, da se zrnje za setev skrbno očisti na čistilnem stroju. Vsak gospodar naj pazi letos na to, da ima čisto seme. Tudi od ljulike se da pšenica očistiti, če je čistilni stroj dober. Za novomeško okolico ima kmetijska podružnica v Šmihelu prav dober stroj za tako čiščenje. Želeti je le, da ga gospodarji pridno rabijo.

V drugo je pa treba, da se potrebno seme skrbno odbera in da se vzame najboljše zrnje za setev. Z dobrim čistilnim strojem se da tudi to napraviti. Ti stroji ločijo zrnje v tri vrste, v slabo, srednje dobro in prav lepo zrnje. Naj se tedaj zrnje s takimi stroji odbere, predno se seje. Danes se dobe stroji, ki prebirajo zrnje in ga ob enem čistijo. Vsaka večja vas bi morala imeti en tak stroj.

Kdor ima prav slabo žito, naj ga dobi za seme iz bližnjega kraja. Menjava domačega semena s kako tujo sorto se ne priporoča, ker se po naših krajih najbolj sponaša domača pšenica. Lahko se pa vzame domača pšenica iz ugodnejših leg, iz višjih leg, ki so ugodnejše kakor nizke lege, ali pa od sosedov, ki imajo boljše njive, lepšo pšenico in ki jo tudi skrbno čistijo in odbirajo.

Priporoča se tudi, da se namaka seme v polodstotni raztopini modre galice 12 ur. Predno se seje namočeno seme, naj se razgrne plitvo po tleh, da se osuši. —r—

Zabavi in pouku.

Tihotapci.

Povest. — Spisal Ognjeslav.

(Dalje.)

Stoprv sedaj prične premišljevati v kakšno nevarnost ga je zopet zapeljal ta vražji Peharček. Spomni se, da ga je svaril, ne bežati čez brv, ampak preskočiti prepad, gotovo je bila brv nažagana, kako bi se bil sicer tako debel hlod prelomil. In vsega tega bode seveda on kriv. Nihče mu ne bode verjel, da je stražnika rešil pogube ter ga z največjim naporom spravil na breg, obsojen bode in morda več let v ječi presedel. Uboga Katarina, ubogo dete, v kakšno sramoto in revščino jih je privedla ta njegova družba. Pa sedaj ni bilo časa tarnati in obupovati. Čeprav ves utrujen, vendar prične zopet bežati, kar ga noge nesó. Pa kam naj beži? Postoji in premišljuje. Najbolje je, če more do dne priti čez mejo, odtod piše Katarini in zbeži v Ameriko, ozira se, kje da se nahaja, zavrti se mu v glavi, omahne ter se nezavesten zgrudi v globok jarek . . .

Solnce je že izšlo, ko se zave in prebudi iz slabosti in utrujenosti, začudeno se ozira. Spomni se grozne noči, obupno jekne, in ves prestrašen začuje, da nekdo kliče njegovo ime.

Hoče zbežati, a v tem trenutku zagleda na robu jarka svojo ženo.

„Katarina si li res ti? Kako si prišla sem?“ zakliče obupno. „Ah Katarina, kako sem nesrečen“, glasno zaihti, ter si pokrije oči z rokami.

„Kako da sem prišla sem?“ Moj Bog, vsa vas je na nogah, da iščejo tebe, ki si nocoj hotel umoriti Miranoviča in ga pahniti v prepad v hudem prelazu. O usmiljeni Bog! tako daleč toraj si zabredel, da si postal morilec!“

Anton zre kot okamenjen svojo ženo, in oči so se mu svetile kot blaznemu.

„O, da sem te sinoči pustila od doma. Vso noč nisem zatislila očesa, in zgodaj jutraj se napotim po vasi, da bi povprašala po tebi. Kar srečam Miranoviča z obvezano glavo, ki je opiral stražnika, kateri je imel roko obvezano, v eni roki pa je držal Miranovič tvoj jopič.

„Gospod Miranovič!“ zavpijem vsa prestrašena, „kje je pa moj mož Anton, da nesete vi njegov jopič, kaj se mu je pripetilo? Morda ni mrtev?“

„Tako!“ zakliče ta z rezkim glasom. „Ta jopič je vašega moža. No, prav poštenega imate, pomilujem vas. Nocojšno noč je hotel umoriti mene in mojega tovariša!“

„Katarina!“ kaj si storila, izdala si me“, vsklikne Anton prestrašeno, pa takoj pristavi, „kako je dobil moj jopič, saj sem ga pustil v slepi dolini. Čudno!“

„Sem li zamogla slutiti, kaj se je pripetilo? Spoznali bi bili sosedje tvoj jopič, zvedelo bi se bilo ravno tako za tvoje hudodelstvo. O to je strašno, za kaj tako hudobnega nisem mislila, da si sposoben.“

„Zvabil si ga v hudi prelaz, ga skušal pahniti v prepad, pa se ti ni posrečilo, malo da ga nisi ubil, ko si ga vrgel ob skalo, stražnik te je hotel prijeti, in če bi se ta ne bil priprijel za držaj, bi bil gotovo sedaj razbit na dnu prepada, in še potem, ko se je Miranovič zavedel, si ga hotel zvaliti v prepad, in stoprv, ko je stražnik priskočil na pomoč, si ubežal, pa še med begom si streljal na obedva, pa k sreči zgrešil. Tako mi je pripovedoval Miranovič.“

„Katarina, kakor gotovo je Bog nad nami, to ni resnica!“ zakliče Anton.

(Dalje sledi.)

Ob otvoritvi nove gimnazije.

Čez nekaj dni se vrne srednješolska mladež v naše mesto, da se posveti izobrazbi duhá in srcá. Napočil je dolgo pričakovani čas, da vstopijo dijaki v novi hram modric, ki bo bolj odgovarjal zahtevam novega časa, kakor pa je to bilo pri starem poslopju. Oglejmo se nekoliko nazaj v zgodovino naše gimnazije.

Kakor drugod se je v XVII. veku tudi v našem mestu blagostanje manjšalo. Rokodelstvo in obrt sta jela propadati. Pristojbine od prej dobro obiskanih sejmov so se jele krčiti, ker so ljudje kupčevali kar onstran Krke in se s tem odtegnili dajatvam. Tedaj so se meščani obrnili do cesarice Marije Terezije, jej pojasnili svoje zadrege ter prosili pomoči. Kmalu potem so poslali po navetu grofa Orzona, deželnega vicedoma, drugo pismo na Dunaj, v katerem prosijo cesarico, da bi jim osnovala javne latinske šole v frančiškanskem samostanu. Cesarica je takoj uslišala njih prošnjo, toda le pod tem pogojem, da ne bo gimnazija države nič stala. Če hočejo meščanje plačevati očetom frančiškankom njih zaslužek, ni nobene ovire. Dolgo so Novomeščanje prevdarjali ter se skušali izviti vsakim stroškom. Ko so pa videli, da jim vse izgovarjanje nič ne pomaga, so sklenili z oo. frančiškani pogodbo, v kateri so obljubili 300 glđ. na leto v gotovini in vsak teden 12 funtov mesa. To pogodbo je potrdil 17. sept. 1746 deželni vicedom. Kmalu za tem je že poslala cesarska pisarna važno listino, s katero je dobila novomeška šola vse privilegije, ki so jih takrat uživale druge gimnazije v Avstriji. Najvažnejša pravica je bila pač ta, da se v šolske stvari ni smela utikati nobena oblast, niti posvetna niti duhovska. „Praefectus“, to je predstojnik gimnazije, je neomejen vladar v šoli. Naj si je dijak naredil še tako veliko zlo, ga ni smel prijeti varnostni organ, ampak naznaniti so morali dotičnike prefektu, da jih je kaznoval. Par mesecev pred začetkom šole je sestavil frančiškanski definatorij v Ljubljani pravila. Disciplinarni red je bil v glavnih potezah sličen našemu. Druga pravila so bila še: „comicum exercitium“) komični dramski prizori, pogovori s svojimi profesorji o različnih znanstvenih stvareh v prosti naravi. To sta bile dve koristni naredbi, katere so žalibog pozneje odpravili. Jako obširna so bila poročila o cerkvenih pobožnostih. Dijaki so se morali udeleževati pogostnih cerkvenih procesij glasno moleč sv. rožni venec. Sv. obhajilo je bilo dvakrat v mesecu. O praznikih so se shajali po popoldanski službi božji k duhovnim vajam v šoli. Taka so bila pravila mlade gimnazije, ki se je pričela s slovesno službo božjo 3. novembra 1746.

Jako zanimivi so prizori iz dijaškega življenja v prvih letih novomeške gimnazije. (Vrhovec, Zgodovina N. m.) Dasi so bili dijaki v resnici veliki poredneži, vendar ni pustil prefekt kaznovati dijake. Kaznovanje dijakov je bila namreč prefektova stvar po privilegijih Marije Terezije. Ko je mestni glavar priprl nekega poredneža, je bil prefekt jako užaljen, in tožil je glavarja na deželno vladu, vsled česar je dobil tudi objestni plemenitaš svarilo. Veliko težavo so imeli oo. frančiškani z mestnimi očeti. Špekulativni meščanje so začeli pozabljati na letno plačo in tudi na meso. Ko je dolg že precej narasel, se je zdelo skrbnim učiteljem vendar preveč zdrževati na lastne stroške gimnazijo, ki jim je prinašala deficit, in tirjali so od meščanov svojo zaslužno plačo, od katere

pa prebrisani mestni očetje niso hoteli nič vedeti. In le z veliko težavo so izželi od njih četrtino dolga. S takimi težavami so se morali boriti ubogi frančiščanke. V resnici gre le njihovi požrtvovalnosti hvala, da gimnazija obstoja še sedaj. Poglejmo še v načrte, po katerih se je učilo v gimnaziji. Imena 6 razredov: Parva, principia, grammatika, syntaxis, poësis, rhetorica. V začetku se je poučeval latinski jezik, veronauk, slovenščina, matematika in nemščina. Po poznejših učnih načrtih pa je prišla še grščina in naravoslovje. Od l. 1807. so učitelji poučevali le posamezne predmete in ne več vseh v enem razredu. Gimnaziji je načeloval prefekt, ko pa je bila gimnazija podržavljena, je bil nadzornikom gimnazije imenovan okrajni glavar, ki je bil pa samo nadzornik računov ne pa pouka. Predno je bila gimnazija podržavljena, so prišli oo. frančiščani v konkurz, kar se imajo zahvaliti nemarnosti mestnih očetov. Z letom 1809. se konča prva doba novomeške gimnazije, ko so naši kraji spadali pod francosko vladu do l. 1813. Dve leti se je poučevalo po starem načrtu. L. 1811. pa so temeljito preustrojili stari načrt. Gimnazijo so odprli le z dvema razredoma, v katerih se naj bi poučeval francoski in talijanski jezik najbrže v nemščini, ker je profesor Mauermayer učitelj francoščine bil Bavarec in ni znal slovenščine. Da bi bila slovenščina obligatni predmet, ni zapisano v katalogih. Ko pa je spisal pesnik Vodnik francosko slovnico, je bila ta takoj potrjena od gubernija. Takrat je postala tudi slovenščina obligatni jezik. V prva dva razreda se je upisalo le 46 dijakov, bore majhno število. Važno je tudi to, da je sedaj zadobil prefekt veliko večje pravice, ker ni bil več pokoren glavarjem, ki pa niso bili posebni prijatelji šole, ampak naravnost regentu v Ljubljani. Sedaj je bil prefekt obenem tudi direktor svoje gimnazije in vseh začetnih šol v novomeški okolici. Dne 18. avgusta 1810 je prišel iz Ljubljane odlok, v katerem je bil napisan učni red. Pouk v šoli ima dva dela: 1. razlago pravil, 2. vaje. V latinščini zadostuje preštava, v francoščini in talijanščini pa mora znati učenec že sestavljati pisma. Vsacega 20. avgusta se vrši skušnja pod predsedstvom prefekta. Najprirednejše so obdarovali, kar je pa vsled denarnih zadreg kmalu ponehalo.

Trgovina in obrt.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Urban Horvat, zborniški svetnik.

V.

Dne 13. in 15. februarja so se vršile zbornične dopolnilne volitve, ki so končale s hudim bojem posebno v skupini male trgovine. Uspeh je bil sledeči:

1. V drugi volilni kategoriji trgovinskega odseka je bilo 732 volilnih upravičencev. Došlo je 644 glasovnic; od teh je bilo za veljavne priznanih 640.

Izvoljeni so bili Viktor Rohrmann, trgovec v Ljubljani, Feliks Urbanc, trgovec v Ljubljani in Josip Perdan, trgovec v Ljubljani, vsak s 386 glasovi.

V manjšini so ostali: Ivan Lavrič, trgovec v Cerknici, Rajko Marenčič, trgovec v Kranju in Pavel Velkavrh, trgovec v Ljubljani, vsak s 253 glasovi. Ena glasovnica je bila prazna.

2. V tretji volilni kategoriji trgovinskega odseka je bilo 1643 volilnih upravičencev. Došlo je 1427 glasovnic; od teh je bilo za veljavne priznanih 1353.

Izvoljeni so bili: Franc Zorec, trgovec v Ljubljani, Urban Horvat, trgovec v Novem mestu in Ivan Podlesnik ml., trgovec v Ljubljani, vsak s 695 glasovi.

V manjšini so ostali: Josip Kraigher, trgovec v Postojni, Ivan Kostevc, trgovec v Ljubljani, Ivan Korenčan, trgovec v Ljubljani, vsak s 656 glasovi. Dalje so dobili po en glas Ivan Lavrič, trgovec v Cerknici, Rajko Marenčič, trgovec v Kranju in Pavel Velkavrh, trgovec v Ljubljani. Ena glasovnica je bila prazna.

3. V prvi volilni kategoriji obrtnega odseka je bilo 147 volilnih upravičencev. Došlo je 126 glasovnic, ki so se vse priznale za veljavne.

Izvoljen je bil Andrej Gassner, tovarnar v Tržiču, s 47 glasovi.

V manjšini sta ostala Theodor Korn, kleparski mojster v Ljubljani, z 41 glasovi in Ivan Bonač, tovarnar v Ljubljani, z 38 glasovi.

4. V drugi volilni kategoriji obrtnega odseka je bilo 1292 volilcev. Došlo je 1160 glasovnic; od teh je bilo za veljavne priznanih 1145.

Izvoljeni so bili: Ivan Schrey, pekovski mojster v Ljubljani, s 703 glasovi, Franc Ksav. Stare, sobni slikar v Ljubljani, s 702

glasovoma, Ivan Rakovec, tovarnar v Kranju, s 701 glasom in Lavoslav Bučar, gostilničar v Kostanjevici s 699 glasovi.

V manjšini so ostali: Julij Weibl, mizar v Kamniku, s 444 glasovi, Franc Pust ml., tesarski mojster v Ljubljani, s 444 glasovi, Anton Čebulj, krojač na Jesenicah, s 442 glasovi in Jakob Dimnik, mesar v Slapah, s 442 glasovi.

5. V tretji volilni kategoriji obrtnega odseka je bilo 6150 volilcev. Došlo je 5342 glasovnic, od katerih je bilo za veljavne priznanih 5317.

Izvoljen je bil Ivan Ogrin, zidarski mojster v Ljubljani, s 2746 glasovi.

V manjšini je ostal Engelbert Franchetti, brivec v Ljubljani, s 2566 glasovi. En glas je dobil Ivan Pust, ključavničarski mojster v Ljubljani. Dve glasovnici sta bili prazni.

Zbornica ima torej sedaj naslednje prave člane:

I. volilna kategorija trgovinskega odseka:

1. Ivan Hribar, predsednik ljubljanske kreditne banke in ravnatelj banke „Slavije“, Ljubljana.
2. Ivan Knez, trgovec, Ljubljana.

II. volilna kategorija trgovinskega odseka:

3. Ivan Mejač, trgovec, Ljubljana.
4. Josip Perdan, trgovec, Ljubljana.
5. Viktor Rohrmann, trgovec, Ljubljana.
6. Feliks Urbanc, trgovec, Ljubljana.

III. volilna kategorija trgovinskega odseka:

7. Leopold Fürsager, trgovec, Radovljica.
8. Urban Horvat, trgovec, Novo mesto.
9. Ivan Podlesnik ml., trgovec, Ljubljana.
10. Franc Zorec, trgovec, Ljubljana.

I. volilna kategorija obrtnega odseka:

11. Kamilo Pammer, ravnatelj Kranjske stavbne družbe, Ljubljana.
12. Andrej Gassner, tovarnar, Tržič.

II. volilna kategorija obrtnega odseka:

13. Lavoslav Bučar, gostilničar, Kostanjevica.
14. Josip Lenarčič, tovarnar, Vrhnika.
15. Ivan Rakovec, tovarnar, Kranj.
16. Ivan Schrey, pekovski mojster, Ljubljana.
17. Franc Ksav. Stare, sobni slikar, Ljubljana.

III. volilna kategorija obrtnega odseka:

18. Josip Hafner, imetnik žage in trgovec, Ljubljana.
19. Ivan Kregar, pasar, Ljubljana.
20. Jernej Ložar, krojaški mojster, Ljubljana.
21. Ivan Ogrin, zidarski mojster, Ljubljana.
22. Tomo Pavšlar, imetnik valjč. mlina, Kranj.

IV. volilna kategorija obrtnega odseka:

23. Dr. E. Ambrositsch, član upravnega sveta Kranjske stavbinske družbe, Ljubljana.
24. Maks Samassa, član upravnega sveta Kranjske stavbinske družbe, Ljubljana.

V zbornici so zastopane tri stranke po svojih zastopnikih, in sicer ima S. L. S. 8, liberalci pa 12 zborničnih svetnikov; Nemci imajo 4 zbornične svetnike.

Dopisi.

Z dolenskih vinskih goric. — Vinski davek — nesrečna misel! — Kako počasi in nezaupno smo se poprijeli dolenski vinogradniki po splošni vinogr. katastrofi nove trtoreje! Pa tudi ni čuda. Koliko groznega truda in stroškov stane rigolanje kamenitega gorskega sveta? Kake točnosti in skrbi zahteva izgoja mladih ceplenk? Kake vstrajne borbe treba pri odraslih trtah zoper trdovratne sovražnike: paleš, plesnoba, gnjiloba itd. In če ti pri najboljši volji nagaja vreme, ali ti nedostaje večjih delavcev, da zamudiš pravi čas, potem si kljub mnogim stroškom ob letino, ali še celo ob trto. Vrh tega te zadenejo tu in tam nesrečne vremenske uime: pozeb, deževanje, toča, suša, vihar. Najlepše dneve v letu obrneš za vinograd, skoraj da pri tem zanemariš polje in v jeseni imaš kot plačilo mnogokrat britko prevaro! Neovrgljiv dokaz je slaba vinska letina v letih 1910 do 1912. V teh 3 letih mali in srednji vinogradniki niti toliko ne pridela, da bi imel za dom prav zmerno, prepotrebno pijačo, kljub temu, da porabimo ves trop za napravo petijota. Zdaj pa pomisli človek! kako drago nas stane obdelovanje? Kako visoke so mezde za delavce? Kje pa je strošek za gumi, rafijo, za kolje, gnoj, tudi umetni, za žveplo, galico, apno, brizgalno, zemlj. davek? Kaj ne prijazni čitatelj! kako se na vse te stroške poda še davek na

vino? prav ravno tako, kakor udarec na rano! Ugibajte raje, kako bi pomogli revnemu kmetiču-vinogradniku do ceneje galice, žvepla, do dobrih in trpežnih pa cenih brizgaln in drugih potrebnih, da bo mogel o pravem času in pa zadostno vinograd obdelati ter ga zavarovati proti škodljivcem, sicer mu zopet opeša, saj vidite, da se marsikje tudi že nove trte suše, in pa vsako leto bolj. — Namesto o vinskem davku pisati, pa raje pogledajte po nekdanjih dolenjskih vinskih goricah, kako so dandanes majhne! koliko je še gorskega sveta neobdelanega po gor. in dol. Dolenjskem? Od Prečne do Soteske je bila prelepa, nad dve uri dolga vinska gorica, ki se je raztezala proti višku hriba na celi črti; dandanes je tu pa tam nekaj parcel zasajenih, samo v nižavi je nekaj vinogradov v ozkem kompleksu, sicer je pa večina samo starina, ne njiva, ne travnik, ne gozd, ne pašnik, ampak starina, kjer raste redko roževje, robida, trnje, brinje, grmičevje. Tu je treba kulture! Ista razmera je po mnogih drugih goricah, kakor so: Šempavej, Lisec, Križka gora, Grévrh; tudi Trška gora še davno nima nekdanjega obsega. Tako tudi druge večje in manjše gore na gor. in dol. Dolenjskem doli do Save, in zopet to in onstran Gorjancev notri doli po Belikrajini. Po vseh teh tužnih goricah prebivajo mali kmetiči in druge revne družine, ki premorejo par parcelic v gorovju, pa še te so večinoma neobdelane! Takim siromakom je treba le pomoči, da obdelajo svojo revščino in si to malo posest vsaj nekoliko izkoristijo. Ne iščite denarja tam, kjer ga ni! Ampak pri tistih, ki se ponašajo z njim, pri tistih, ki potratno v zlatu blesté! Pri tistih, ki imajo toliko zlata, da ga obešajo na ušesa in si kitijo z njim glavo, pa ga natičejo po nepotrebnem na prste z dragocenimi biseri vred! ki se lepotečijo z zlatimi verižicami in zapestnicami, pa se preimenitno vozarijo samo za zabavo z avtomobili in drugimi modernimi vozovi, pa pohajajo prijetna letovišča in tam potratno živé, da si delajo le kratek čas in uživajo prijetno življenje! Mi sicer ne zavidamo nobenega radi dobre sreče in tudi tem presrečnim ljudem privoščimo njihovo blagostanje in udobnosti, a menimo, da bi ti stanovi vendar mnogo laglje prispevali primerne svote kot davek, nego mi ubogi in siromašni gorjaki! Tedaj obdavčite luksuz in pa bogate rentirje! ne pa revnega kmetiča, ki nosi strgano srajco, pa mora radi revščine tudi večkrat bosonog hoditi, in mu celo katerikrat manjka dostojne obleke, da bi šel v nedeljo ali praznik k sv. Božji službi! Denarja mu pa vedno manjka, ne samo zlatega in papirnatega, ampak tudi kuprenega! Prav malokedaj ima kaj okroglega v žepu!

Pa ne trdite, da bodo vinski davek plačevali konsumentje — pivci, — ker bodo morali producentu — vinogradniku dražje plačevati vino. Kaj še! Kmet vinogradnik bi takega davka največ plačal, zato bi že skrbela nezdrava konkurenca drugih alkoholnih in raznovrstnih novodobnih pijač. Vsled pritiska od raznih strani bi vina ne prodajal dražje, posebno v boljših letinah, davek bi pa le moral plačevati; imel bi pa še to škodo, da bi moral še od tistih kapelj vina, katere bi sam popil prav za največjo potrebo, tudi davek plačevati. To bi bilo odveč krivično! In letos je kakor nalašč prilika delati propagando za vinski davek po Dolenjskem! Spomladi občna pozeb! med letom peronospera in sedaj plesnoba na grozdji in slednjič pa še toča! Ali ni to ironija usode? ali Božji prst? — Kdor ima ušesa za poslušanje naj poslušaj!

Iz St. Jerneja. V „Slovincu“ je bilo popisano pod: „Nedopustno“ med drugim tole: Slovenski duhovniki iz Krkavcev, Dekanov, Tinjana, Lazareta in okoliških vasi so priredili romanje na božjo pot v poldrugo uro od Kopra oddaljeni Strunjan, da bi se tamkaj nad 2500 duš broječa množica poklonila Materi Božji ob 400letnici Božje poti, kjer je tržaški škof dr. Karlin v navzočnosti ljublj. knezoškofa 15. avg. kronal čudodelno podobo. — Pripetilo se je pa tem romarjem tamkaj nekaj nezasišanega. Rektor samostana začuvši slovensko petje je vzkipek in začel vpiti proti blizu stoječim slovenskim duhovnikom, ki so ga mirili in tolažili. Toda pater se je srdil dalje: „Voi siete traditori, noi siamo romano-catholici!“ Po slovensko nekako: „Vi ste izdajalci! Mi smo rimski katoliki!“ — Ko sem še nadalje bral to sporočilo, mi je prišlo na misel, da naj to sporočim vsem blagim romarjem, bodisi Slovincem, Hrvatom ali drugim, naj rajši obiskujejo našo novo božjo pot pod imenom: „Novi Lurd“ pri Šent Jerneju na Dolenjskem, kjer pa nobenemu ne bomo kratali v maternem jeziku prepevati hvalne pesmi na čast Mariji Devici! Ravno sedaj se je na tej božji poti že veliko predelalo, se še deluje in bo v kratkem novo streho dobila ta nova božja pot. Ob nedeljah se na vozeh od raznih krajev romarji pripeljejo ter lepo pojo pesmi Mariji na čast, a jih nikdo ne nadleguje. Koliko prošelj je bilo že uslišanih, spričujejo razne zahvalne table, sveče in drugi spominki. Lepa krona gotovo ni bila brez uslišanja prošnje podarjena Mariji

Devici tukaj v Novem Lurdu. Tu mož, ki je kar dvesto kron podaril v nabiralnik in oni, ki je podaril petdeset kron, sta gotovo zadobila tisto pomoč, za katero sta Marijo prosila in bila uslišana.

Naj bi le kmalo začeli graditi železnico iz Rogatca-Brežice-Kostanjevica-Šent Jernej-Rudolfovo, in od Straže naprej, da bi se romarjem olajšala pot v naš prijetni in lepi Novi Lurd. Tudi deželni odbor bo gotovo prispeval, da se bo pravilno lepo napravila zložna nova cesta proti Novemu Lurdu in nadalje proti Kostanjevici, kar je že davnej želja vseh ondi bivajočih posestnikov. — Kako veliko se dela za Gorenjsko, Notranjsko, le uboga Dolenjska je bolj prezrta; kako si bodo pomagali revni Dolenjci, ko nimamo niti železnice niti drugih pripomočkov, da bi mogli na pošten način tako ugodno živeti, kakor po drugih krajih. Kateri ste na krmilu, pomagajte nam z vsemi močmi.

Dostavek uredništva: Ker se nam poroča, da je zadevo v takozvanem „Novem Lurdu“ domača cerkvena oblast vzela v svojo oskrbo in da v kratkem tudi škofijstvo spregovori odločilno besedo, smo dali prostor zgornjim vrsticam.

Zlet dekl. Mar. družb iz dekanije Novomesto na Zaplazu. Prav lepo in prijetno jê bilo 21. avg. na Zaplazu, in dekleta iz Mar. družb gotovo ne pozabijo zlepa tega veličastnega in obenem tako zabavnega shoda. — V noči od 20. do 21. avg. smo hodili gledat na vreme, kakšno li bo? Pa smo rekli slaba bo slaba danes za nas. Zdoma je bilo treba, pa je dež lil. A kljub temu se je zbralo na kolodvoru v Bršljino skoro 600 deklet. Na eno samo karto se jih je peljalo petsto. Gospodje voditelji so namreč železnici postregli s tem, da so denar pobrali in skupno plačali; zato je pa tudi železnica postregla z vagoni, ki niso bili vsi kdovekaj človeškim podobni, dasi je bilo začasno naročeno, koliko oseb bo vstopilo. In tako se je vozilo nekaj deklet udobno, nekaj pa tako, kakor bi Ižanc peljal piščeta v kurniku v Ljubljano. Kljub temu pa ni manjkalo dobre volje, in na račun teh veličastnih voz se je utrnila marsikaka zdrava kranjska šala. Na Vel. Loki pa smo rekli: „Adio železnica!“ in smo jo ubrali peš proti Zaplazu. Pri farni cerkvi na Čatežu nas je sprejela domača Mar. družba s prijaznim svojim g. župnikom in precej naših, ki so deloma že prejšnji dan pripihale gori, kakor: iz Šmarjete in Mirne peči; pridružilo se nam je pa tudi dva voza sosed iz Dobrnič. Nato se razvije na povečje dekanijskega voditelja, g. župnika iz Stopič veličastna procesija, blizu 800 deklet, vsaka družba pod svojo zastavo ozir. banderom in s svojim duhovnom ob strani, vsaka družba posebej poje litanije M. B., vmes slovesno zvonjenje, zares veličasten in ganljiv prizor! Kdor ga je gledal vernega srca, mu je solza porosila oko. — In v cerkvi! Marijina cerkev polna Marijinih otrok! Pred Mar. altarjem stoje v polkrogu zastave in bandera; pristopi g. dekan mil. prošt Elbert in opravi v spremstvu gg. duhovnov slovesno sv. mašo. Na koru peva zbor, ki se je kar sam naredil, a peva lepo, ker ga vodi spretna roka gospoda Hladnika. Po sv. maši stopi škofijski voditelj M. družb g. J. Kalan na prižnico in začrta v krepkem govoru, kakšna mora biti Mar. družba in kakšna ne sme biti? — Ko smo dali v cerkvi Bogu, kar je božjega, smo imeli pa zunaj cerkve zborovanje, kjer smo se pri šaljivo-poučnem govoru g. kaplana iz Prečne prav pošteno nasmejali. Potem sta nastopili dekleti iz Prečne, Erjavc in Petrič z deklamacijami; nato pa je zares nepričakovano krasno govorila Medletova iz Šempetra. Med posamnimi točkami je vsa velikanska množica pela Marijine pesni. Morda bi še ne bilo konca, kar pride gospod dež, pa nas razpodi. Pa zdaj je bilo šele fletno! Ker nismo mogli vsi v gostilno, smo pa mnogi imeli kosilo kar v hotelu „pod marelo“, in tako je bilo zopet mnogo smeha. Potem smo zopet malo pomolili, malo zapeli, pa je prišel čas za odhod. Dekleta! Ako katera tudi zdaj ni čutila, da je lepo biti v M. družbi, potem nima smisla zanjo. Pač ste lahko rekli: „O kako lepo je, če bivajo sestre skupaj!“

Iz Belokranjskega. Sprejmite, drage Novice, nekoliko črtic od rojaka vrnivšega se iz Amerike. Ljudje povsod radi izprašujejo in čujejo, kako je v oni deželi onstran velike luže, o kateri nekateri mislijo, da se med in mleko cedi. Gotovo zanima tiste, ki imajo svojece tam ali pa še sami mislijo povrniti se nazaj. Zato ne mislim tukaj potovanja opisovati, ker kedor je potoval, ve, da je potovanje eno drugemu podobno; samo včasih je malo različek, namreč, ako se ladja zmoti, da gre doli na dno namesto naprej po morsk gladini, ali pa da se vlak prevrne v kak jarek, kar se v Ameriki rado pripeti. Ker se pa to pri mojem potovanju ni zgodilo, zato dovolj o tem. — Potoval sem skozi francosko deželo. Med vožnjo sem videl veličastne cerkve v več mestih od zunaj. Posebno v Parizu sem občudoval krasna svetišča Božja, ki pričajo nekedanjo gorečnost francoskih katoličanov. Videl sem

tudi dokaj duhovnikov, ki so tako oblečeni kot naši. — V Ameriki je sedaj dela dovolj tam, kjer sem jaz bil, posebno od zadnjih dveh mesecev sem. Plača je skoro povsod zvišana tako kot pred kakimi 6. leti. Samo za premogokope (Coalmine) pa ne vem, kako je. To vem, da je dobro po tovarnah in rudokopih. Kako dolgo bo tako, pa ne vem. Ampak syetoval bi rojakom: bodite rajši doma taki, ki še niste bili tam. Žalosten sem bil, ko sem gledal lansko zimo ljudi tam, močne kranjske in hrvaške fante, ki so za samo slabo hrano tam drva žagali; pri vas v Novem mestu pa še za denar ni hotel nikdo drv nasekati. Fantje bodite doma, tako vam 20 letni Amerikanec svetuje! — Potoma sem obiskal božjo pot na Brezjah. Ubogi ljudje, na stotine ako ne na tisoče jih je pogosto tam, tako sem slišal. Pa še tako od daleč! Da bi Marija le vse uslišala vse njih prošnje.

Tudi železnični sprevodniki imajo dosti skrbi s toliko množico. Ni čuda, ako kojega potrpežljivost mine. Drugače pa vsa čast konduktarjem, posebno po Koroškem, za njih slovensko občevanje. Tembolj me je presenetilo obnašanje mladega, okrogloličnega gospoda na novomeškem kolodvoru, ki ima opraviti s potniško prtljago. Anglež me je razumel, Nemeč tudi malo, moj rojak Slovenec me pa ne zastopi, da bi rojaku, ki ga prosi, ustregel. Drugod sem videl več vpljivosti in postrežljivosti nego ob koncu moje železniške vožnje. Belokranjec.

Domače in tuje novice.

Ob času kuge zaobljubljena procesija na Trško goro pojde radi evharističnega shoda na Dunaju šele prihodnji teden v četrtek 19. t. m. ob navadnem času.

Umrli je 6. septb. veleč. g. župnik Valentin Bergant v zavodu Usmiljenih bratov v Kandiji. Pokojnik je bil rojen v Repnjah na Gorenjskem dne 4. febr. l. 1848. V mašnika je bil posvečen 30. julija l. 1872. Služboval je kot kaplan eno leto v Stopičah, pet let v Črnomlju, kjer je ob koleri neumorno deloval, tri leta pa v Šmartnem pri Litiji. Kot župnik je služboval 15 let v Brusnicah, 11 let pa v Mirni peči. Po 34 letnem službovanju v vinogradu Gospodovem ga je bolezen prisilila iti v pokoj. Ko se mu je zdravje malo zboljšalo, je prevzel začasno dušno pastirstvo v Trbojah na Gorenjskem, a ker je zopet bolehal, se je preselil v zavod Usmilj. bratov v Kandiji, kjer je opravljal dušno pastirstvo v bolnišnici, dokler mu niso moči popolnoma odpovedale. Maševal je skoraj do zadnjega. Bil je vesten duhovnik ter obenem silno zabaven, da so ga vsepovsod radi imeli. — Pogreb se je vršil v nedeljo popoldne na šmihelsko pokopališče. Ob asistenci čč. Usmiljenih bratov, čč. oo. frančiškanov in drugih duhovnov ga je pokopal g. prošt novomeški. Po zadnje slovo je prišlo tudi mnogo njegovih nekdanjih faranov. — Pevski zbor prijateljev in znancev mu je zapel pred mrtvašnico in ob grobu ginljivo slovo. — Med pogrebcimi smo opazili dvornega svetnika pl. Šukljeta, sošolce kanonika Kržiča iz Ljubljane, nadsvetnika Škrlja, župnika Polaja, župana Zurca itd. — Blag mu spomin!

Umrli je dne 2. septembra občeznana gospa Marija Gačnik, soproga mestnega odbornika in posestnika ter bila 4. septembra ob mnogobrojni udeležbi pokopana. N. p. v m.!

Umrli je na Raki po dolgi bolezni gospa M. Bon roj. Avsec iz Gotnevasi, trgovčeva soproga na Raki. Prepeljana je bila v soboto na šmihelsko pokopališče, kamor jo je na vozev spremilo mnogo Račanov. N. p. v m.!

Za evharistični shod na Dunaju se jih je pravočasno zglasilo v našem mestu 24, poznejšim se ni moglo ustreci. Te dni se jim izkaznice pošiljajo.

Poštno. Vasi: Laze, ki so spadale poprej k poštnemu okraju Čermošnjice, potem Vršna sela, spadajoča prej k poštnemu uradu v Toplicah, Hrib pri Rožnem dolu, Gorenje Laze, Preloge, Pribišje in pa Rožni dol, ki so spadale k poštnemu uradu Semič, spadajo od 20. avg. naprej k novemu poštnemu uradu Laze pri Novem mestu. — Božja pot Brezje na Gorenjskem je tudi dobila svojo pošto.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu avgustu 1912 je 170 strank vložilo 48.925 K 23 h; 202 strank vzdignilo 57.576 K 43 h; 10 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 3252 K; stanje vlog 3.328.692 K 62 h; denarni promet 278.728 K 97 h. Vseh strank bilo je 890.

Kmečka Zveza za novomeški okraj si je 2. septembra na izvanrednem občnem zboru izvolila nov odbor.

Odprava uradne ure ob nedeljah popoldne od 3.—4. pri tukajšnjem c. kr. poštnem uradu. Glasom odloka št. 21.992/V z dne 2. septembra 1912 se uradna ura pri tuk. pismeni pošti ob

nedeljah popoldne od 3.—4. od 15. t. m. nadalje opusti in se urad ob 12. opoldne za stranke zapre. Pri brzojavnem oddelku ostane urad za stranke še nadalje od 3.—4. v uporabo.

Vpisovanje v petrazredno deklško ljudsko šolo bo v soboto dne 14. t. m. zjutraj od 9. do 12. ure in popoldne od 2. do 6. ure v pisarni šolskega vodstva v Čitalnici.

Slov. kat. izobr. društvo „Straža“ na Dunaju priredi ob priliki evharističnega shoda pozdravni večer na čast slovenskim udeležencem. Ta večer naj pokaže, da bivajo na Dunaju tudi Slovenci in sicer Slovenci, ki niso zatajili v velikem mestu svojega naroda in vere očetov. Za te svetinje, ki jih hrabro in vstrajno branijo pred sovražniki slovenskega naroda in katoliške cerkve, naj dobé naši rojaki v tujini novega ognja in navdušenja. Spomin na rodno grudo jim bo stopil živeje pred oči v veliki družbi poštenih slovenskih src. Zato naj zbere pozdravni večer, ki ga priredi „Straža“ v soboto 14. septembra ob 8. uri zvečer v V. okraju Schlossgasse št. 5 vse dunajske Slovence, ki se zbirajo v izobraževalnem društvu „Straža“, in udeleženci evharističnega shoda.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, je imela v mesecu avgustu prometa K 177.588'25. Vložilo je 145 strank K 52.109'10, a dvignilo 198 strank K 54.025'42. Posojil je bilo danih 45 strankam K 18.548. Pristopilo je na novo 10 zadrušnikov.

Hipoma obogateti je mogoče le s srečko in sicer nudi k temu največ upanja turška srečka, ker ima šest žrebanj in za 1.800.000 frankov glavnih dobitkov vsako leto. Vsak, kdor zmore na mesec 4 krone 75 vin., zamore po posredovanju „Slovenske Straže“ kupiti to res izborno srečko. Ta denar pa na noben način ni zgubljen, kajti komur že sreča ne nakloni glavnega dobitka ali pa vsaj večjega dobitka, ta mora zadeti vsaj 400 frankov, oziroma zamore srečko po vsakočasni vrednosti poljubni banki prodati. Prihodnje žrebanje turških srečk bo dne 1. oktobra t. l. Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

ŠOLSKE KNJIGE

in šolske potrebščine:
pri J. Krajec nasl. in Urban Horvat v Novem mestu.

Izpred novomeške porote. Prvi dan (26. avgusta) porotnih razprav je sedel na zatožni klopi Franc Brulc iz Vel. Brusnic, ki je zaradi tepeža že osemkrat predkaznovan, ubil v Vel. Brusnicah Riharda Reicharda, cigana citraša. Obsojen je bil na 15 mesecev ječe in 300 K odškodnine ciganki Jožefi Ful, priležnici Reicharda, za ubitega preskrbovalca. — 27. avg. je moral dajati odgovor Franc Zorc, posestnika sin iz Gor. Mladatičja. Zorc je dne 25. maja t. l. v Pijavcah pri Mokronogu pri pretepu z Vincencem Žitnikom, Žitnika tako udaril, da je le ta vsled tega udarca umrl. Porotno sodišče je Zorca obsodilo na tri mesece ječe, ker so porotniki vprašanje glede uboja zanikali, ono glede silobrana pa potrdili. — Jožefa Stine, doma iz Vršnih sel, nazadnje dekla v Gradacu, je bila pred poroto radi hudodelstva detomora, ki ga je učinila tako, da je rojeno dete zavila v posteljno ogrinjalo ter ga potem s tako močjo pritisnila z nogo na glavo, da je vsled tega pritiska moral otrok umreti. Stine je obsojena na tri leta ječe. — 28. avg. je sedel na zatožni klopi M. Erhardt, tožen poizkušenege umora in ropa. Glavna priča, 80 letna Neža Juran, je vsled bolezni izostala. Obravnava se zato preloži do prihodnje porotne obravnave. — Franc Pišek iz Orehovce št. 13 je obtožen trajne težke poškodbe. Dne 7. julija t. l. je Antona Kosiča na levo roko vrezal, da mu je prerezal kite. Roka je vsled tega neporabna. Bil je obsojen na 2 leti ječe in v plačilo odškodnine Antonu Kosiču 2000 K za pohabljenje in bolečine in 300 K za odpadli zasluzek. — Janez Hönigman iz Ručetne vasi, hlapec ravnotam, šele 18 let star, se je dne 29. avg. pred porotnim sodiščem zagovarjal radi uboja, ki ga je izvršil dne 23. junija t. l. na Janezu Zaleščku v Petrovi vasi s tem, da je Zaleščka tako močno s kuhinjskim nožem v prsi sunil, da je Zalešček izdihnil. — Porotno sodišče je po od porotnikov oddanih glasovih Hönigmana obsodilo na tri leta težke ječe. — Maks Zaveršnik, zidar iz Radeč, je obtožen radi posilstva nad lastno 13 letno hčerko. Ta razprava se je preložila na četrto porotno zasedanje, ker se Zaveršnik k razpravi ni odzval. — Razprava proti Janezu Dulcu radi uboja kleveškega hlapca se je tudi prestavila. — Tiskovna pravda pred

porotniki v Novem mestu proti gg. Antonu Žlogarju, kanoniku in vikarju Karolu Supinu, zaradi članka „Pod svobodnim solncem“, je odpadla. — Obravnava proti Avgustu Kopitarju radi umora deklice v Št. Jerneju se je preložila, ker se bo preiskovalo duševno stanje mladega storilca.

Gospodarske drobtine.

— **Kmetijska šola na Grmu** prične z mesecem novembrom novo šolsko leto 1912/13. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca. Priporočamo to šolo pred vsem sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev in sploh mladeničem, ki morejo le po zimi od doma. Mladeniči, ki so kaj bolj šolani, se morejo sprejeti tudi v II. tečaj zimske šole, tako, da ostanejo le 5 mesecev na šoli. Letna šola traja od novembra do konca oktobra in je namenjena pred vsem sinovom iz vinorodnih krajev naše dežele. Za sinove kranjskih posestnikov je razpisanih 36 prostih mest. Plachujoči učenci pa plačujejo za hrano in stanovanje po 30 K na mesec. Prošnje za sprejem v šolo je vložiti zadnji čas do 15. septembra t. l. na ravnateljstvo kranjske kmetijske šole na Grmu, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

— **Čebelarstvo razstava.** Slovensko čebelarstvo društvo za Spodnje Štajersko priredi od 15. do 19. septembra t. l. v Celji jubilejno čebelarstvo razstavo. Otvoritev razstave je v nedeljo 15. septembra ob 9. uri dopoldne, potem se ogledovanje razstavljenih reči. Popoldne se vrši občni zbor društva in predavanja; zvečer se priredi v Narodnem domu igra „Čebelarjev god“. Naslednji dnevi so namenjeni obisku razstave. — Dolenjski čebelarji! To je prva slovenska čebelarstvo razstava; udeležimo se je i mi dolenjski čebelarji v najobilnejšem številu, pokažimo jim s tem, da čislamo njih delo in napredek in učimo se od njih, kako moramo mi čebelariti, da bomo dosegli enake uspehe!

— **Semenj za plemeno živino v Sodražici na Dolenjskem.** Letos dne 26. septembra se vrši v Sodražici, železniška postaja Ortnek, semenj plemene živine, ki ga priredi Zveza živinorejskih zadrug za sivo planinsko govedo na Dolenjskem. Prignala se bo le izborna plemena živina (približno 500 glav) muricodolske, murodolske in montafonske pasme ter mešano pleme teh pasem. Na semenj priženo živinorejci mlade bike, bike za spuščanje, telice, breje telice in krave. Te pasme so posebno utrjene, zelo mlečne in pripravne za uprego. Zveza bo skrbela za ugodne cene pri nakupu ter bo drage volje posredovala pri nakupu. S kupčijo se sme pričeti šele ob 11. uri dopoldne. Železniške zveze so zelo ugodne. Vlaki vozijo iz Ljubljane, južni kolodvor, ob 7:32 uri zjutraj, prihod na postajo Ortnek (proga Ljubljana-Grosuplje-Kočevje) ob 9:45 uri dopoldne. S postaje Ortnek do Sodražice tričetrtturna vožnja. Za vozove, spremljevalce pri nakupljeni živini, nakladanje, mrvo, znižane prevozne stroške itd. bo poskrbela na zahtevo živinorejska zadruga v Sodražici. Na Kranjskem sedaj ni nikakih živinskih kužnih bolezni.

— **Jesensko gnojenje.** Naše gospodarje opozarjamo na to, da je treba umetna gnojila za jesensko gnojenje že sedaj naročiti. Kdor tega ne stori, mora sam sebi pripisati, ako ne dobi gnojil pravočasno v roke.

Loterijske številke.

TRST,	24. avgusta	6	37	11	8	55
GRADEC,	31. avgusta	47	61	72	74	87
TRST,	7. septembra	61	34	43	50	33

Listnica uredništva:

Dopisnikom: radi pomanjkanja prostora prihodnjč.

Izjava!

Jaz podpisani Franc Zupančič posestnik v Regečevasi izjavim s tem, da je vse, kar sem žaljivega govoril o Jozefi Šmajdek iz Regečevasi, neresnično, jaz prekličem vse, prosim za odpuščanje in obžalujem, da sem jo žalil.

Regečavas, 29. avgusta 1912. Franc Zupančič.

Poslano.

Svarilo!*)

Podpisani pooblaščenec Franceta Grandovec je dal v začetku gradnje železnice Danijelu Jetre stanujočemu v Kandiji, ki je slučajno židovskega pokolenja, v najem hišo na Vel. Škrjančem za mesečno najemnino K 40. Jetre je dal kot aro najemnino od enega meseca, a hiše ni rabil in tudi ključev ni dal nazaj, plačal pa tudi ni več. Ker je bil s tem Grandovec prikrajšan za precejšno svoto, vložil sem tožbo za zaostalo najemnino. Sodišče je tožbi ugodilo. Po rubežni je pa njegova hči vložila pritožbo in pod prisego slovesno dokazala, da žid Daniel Jetre ne imenuje družega svojega, kakor hlače na sebi; moral sem na podlagi tega plačati povrhu izgube najemnine, še tožbene stroške dveh odvetnikov. Objavljam to v svarilo drugim, ki imajo s podobno stvarjo opraviti.

Vel. Škrjanče, dne 27. avgusta 1912. Martin Jakše.

*) Uredništvo je odgovorno za vsebino tega svarila samo vtoliko, kolikor določa zakon.

**100-150 mernikov
kislih jabolk za mošt**
ali pa tudi namiznih in 50 mernikov
lepih moštnic tepk (180)
je na prodaj v graščini Strugi pošta Šempeter Dolenjsko.

Posestvo na prodaj.

Proda se na Toplicah pri Novem mestu hiša št. 49, vrt ter vse zemljišče. Hiša je pripravna za vsako obrt. Kupec si naj ogleda. Cena se poizve pri upravništvu Dol. Novic. — Ignacij Derganc, posestnik. 139-2-1

Deček

171-0-2

poštenih staršev, ne pod 14 let, star, ki ima veselje do mesarske obrti, se sprejme kot vajenec pri Jos. Windischerju v Kandiji pri Rudolfovem.

Zahvala.

Za vse ljubeznive dokaze sočutja in tolažbe povodom mučne bolezni in prebridke smrti naše iskreno ljubljene najboljše matere, gospe

Marije Recelj

kakor tudi za obilo spremstvo prerano umrle k zadnjemu počitku, izrekamo najprisrčnejšo zahvalo. Posebej se še zahvaljujemo za pokojnici izkazano zadnjo čast: preč. kapiteljski duhovščini, č. gg. oo. Franciskanom in Usmiljenim bratom ter č. sestram Usmiljenkam. Lepa hvala pa tudi slavni godbi unif. meščanske garde za ganljivo igranje pri pogrebu.

Vsem skupaj in vsakemu posebej plačaj Bog stoterokrat!

NOVO MESTO, 4. septembra 1912.

181

Žaljujoči ostali.

Odvetnik

Dr. Ivan Kimovec

je otvoril pisarno

TRST, ulica Caserma št. 15.

183-3-1

Oskrbništvo v Ruperčvrhu ima na prodaj
 ➔ **late (remeljne)** za opeko, ali za vrtove ograditi.
 ➔ **Eno telico** staro eno leto, dobrega plemena in 182
enega junčka 14 dni starega, kateri bi moral imeti še kravo za dojit.

MOJA STARA 38-24-15

skušnja je in ostane, da je za odstranitev pég, kakor tudi v dosegu in ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti najboljšo sredstvo svetovno-znana milo „Steckenpferd-Lilienmilchseife“ znamke Steckenpferd tvrdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Komad po 80 h se dobi v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in vseh v to stroko spadajočih trgovinah. — Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot izborna sredstvo za ohranitev nežnih, belih, ženskih rok; lonček po 70 h se dobi v vseh trgovinah.

Hiša, njiva in gozd

: oddaljena četrta ure od Novega mesta, :
 ➔ je naprodaj prav po nizki ceni. ➔
 186-3-1 Kje, pove upravništvo Dol. Novic.

Izjava.

Podpisani Rihard Dolenc prekličem kot neosnovano vse, kar sem o gospodu K. Rosmanu, županu in posestniku v Novem mestu, žaljivega govoril, ker sem bil popolnoma napačno informiran.

Novo mesto, dne 6. septembra 1912.

Rihard Dolenc, ravnatelj deželne kmetijske šole v p.

Družinska 172-3-2

pratika

za leto

1913

je ravnokar izšla

z zelo raznovrstno, zanimivo vsebino in mnogimi slikami. Dobiva se skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v „Kattoliški bukvarni“, prodajalni „Katol. tisk. društva“, dalje v trgovini Anton Krisper, Vaso Petričič, F. M. Schmitt in Iv. Korenčan; v Trstu: prodajalna „Katol. tiskov. društva“. — Cena komadu 24 vin., po pošti 5 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si usiljevati drugih pratik.

Za hišnika ali majerja 185

v kaki grajščini, išče službe, star 32 let, zmožen nemškega in slov. jezika v govoru in pisavi. Naslov: I. S. Novo mesto št. 1222. Poste restante.

Dva trezna, dobro izurjena

mizarska ali stolarska pomočnika

sprejme takoj Stolarna v Sodražici pri Ribnici.
 176-2-1

Lekarna

Jos. Bergmann
 v Rudolfovem
 kupuje po najvišji ceni
štupo (seme)

lisičjega répa

(glej podobo)

gorčično seme

(ženof), kamilice

in druga zdravilna zelišča in cvetje.

184-0-1

Mala hiša 174-3-3

: v sredini Novega mesta :
 ➔ se prodaja. ➔

Prav pripravna za kakega penzionista, obstoječa iz treh sob, in drugih potrebščin. — K hiši spada vrt, na zahtevo tudi gozd. — Več pove iz prijaznosti upravništvo Dol. Novic.

„Slovenska Straža“ v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem

zanesljivega človeka

ki bi sodeloval pri „Ljudskem zavarovanju“. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod „Ljudsko zavarovanje“ na Slovensko Stražo v Ljubljani. 161-3-3

Popolna mlinska oprava

za 5 tečajev se radi opustitve obrti poceni prodaja.

Vsa pojasnila daje Jos. Kogovšek v Idriji. 177-2-1

KEIL-ov LAK najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v.
 Keil-ova pasta za čevlje 30 v.
 Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 v.

Keil-ovo leščilo za podo 90 v.
 Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah,
 ima vedno v zalogi tvrdka:

J. PICEK, Novo mesto.

Črnomelj: Anton Zurec.
 Idrija: Val. Lapajne.
 Kamnik: I. Petek.
 Kočevje: Franz Loy.
 Kranj: Franc Dolenc.

Ljubljana: Leskovec & Meden.
 Skofja Loka: M. Žigon.
 Zagorje: Rih. E. Mihelčič.
 Radovljica: Otto Homan.
 (178-6-1)

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

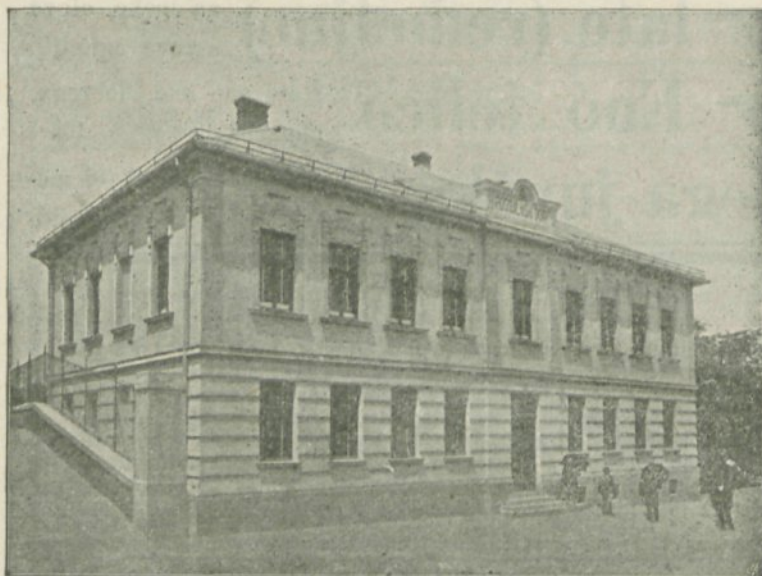
v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

  $4\frac{3}{4}\%$ 5-0-16

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Milijoni **Kašalj** hripavost, katar, zasli-
zdravijo **Kašalj** ženje, dušljivi in oslov-
ski kašelj

s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovoječek 60 vinarjev, se dobiva
pri lekarnarjih: 168-24-2

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

Ivan Kuntara : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovem

se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev
vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. —
Za naročilo zadostuje dopisnica. 132-13-6

Srečke v korist „Slovenski Straži“.

4 krone 75 vinarjev

znaša mesečni obrok za turško srečko, ki ima šest žrebanj z
nastopnimi glavnimi dobitki vsako leto:

400.000 frankov	200.000 frankov
400.000 frankov	200.000 frankov
400.000 frankov	200.000 frankov

Skupaj 1,800.000 frankov.

Prihodnje žrebanje dne 1. oktobra t. l.

Vsak naročnik turške srečke prejme 1 srečko v podporo
revnih otrok z glavnim dobitkom v vrednosti 5000 kron zastonj.

Pojasnila daje za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič,
Ljubljana, Kongresni trg 19. 170-3-2

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost
svojih otrok? Potem pišite „Slov. Straži“ v Ljubljani
po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju,
ki se vsakomur do pošlje popolnoma zastonj. 152-4-4

Razglas.

Vpisovanje učencev se bo na novomeški gimnaziji za šolsko
leto 1912/13 v tem-le sporedu vršilo:

Novi učenci za I. razred naj se priglasé v spremstvu starišev
ali njih zastopnikov v nedeljo 15. septembra od 10. do 12. ure
dopoldne.

Sprejemni izpiti se bodo vršili v ponedeljek 16. septembra
od 9. do 12. ure pismeno, od 2. do 4. ure popoldne ustno.

Učenci II. do VIII. razreda se bodo vpisovali v torek
17. septembra od 8. do 12. ure.

Vpisovanje in izpiti se bodo vršili v novem gimnazijskem
poslopju, kamor se s pričetkom šolskega leta 1912/13 ves za-
vod preseli.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo.

Rudolfovo 18. avgusta 1912.

169-2-2

Prostovoljna prodaja.

Vsled stalne preselitve se proda majhno, pa lepo posestvo
na Maharovcu, občina in fara St. Jernej na Dolenjskem. To
posestvo obstoji iz hiše, vse potrebne hišne oprave in naprave
ter pripadajočega zemljišča, vrta, nekaj travnika in njive.

Ker ni v obsežni in obljudeni vasi še nobene trgovine, bi
se ta hiša prav lahko uporabila tudi za prodajalno.

Vsa natančnejša pojasnila so vsakemu kupcu na razpolago
pri g. Jernej Turku, posestniku in gostilničarju v Mokrempolju
pri St. Jerneju. 165-4-3

Parna opekarna v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana

 zarezana

in stavbena opeka

v veliki množini narazpolago in se zamore takoj
dobiti. Kakovost izborna. Cena za 1000 ko-
madov 80 kron. Naročuje se lahko po dopisnici. 46-0-13